

Szerkesztőség
 Arad, Acsoz-palota.
 Kiadóhivatal:
 Dr. Regele Ferdinand 22,
 (József főherceg ut.)
 (Aradi Nyomda Vállalat.)
 Sürgőnycim: Kozlony, Arad.
 Telefonszám:
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 151.
 Egyes szám ára 2 let, vasárnap
 3 let. Bucurestiben 50 banival
 több.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF.

ELOFIZETES
 HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
 Egész évre ... 480 Let
 Fél évre ... 240 Let
 Negyed évre ... 120 Let
 Havonta ... 40 Let
 Hirdetések díjszabás szerint
 Megjelenik naponta reggel.

Feloldó szerkesztő:
 Károly József.

Akit halálra ítélték.

Évekkel azelőtt, még az 1914. előtti boldog időkben egy román emberbarát Párisban fontos elhatározó lépést tett, hogy a maga módjára szerint előrevigye a román kulturát. Tudni kell, hogy a román diákok egy tekintélyes része Párisban tanult. A Sorbonne egyetem komor falai között sok romániai diák abszolvált és abszolvál ma is, a praktizáló fiatalabb orvosok és ügyvédek közül igen sokan párisi diplomával vágtak neki az életnek. Páris, a gyönyörök és a művészetek városa sohasem tartozott az olcsó helyek közé. Még amikor a valuta és devizadifferencia nem forgott olyan sokat a lapok hasábjain, Páris már akkor is a drága városok között első helyet foglalt el és sok román egyetemi hallgató bármilyen szerény keretek között élt is, bármilyen kevésre kompromittálta a megélhetéshez szükséges pénzeszeget, sokszor üres gyomorral feküdt le. Jött egy emberbarát és saját költségén felállított egy konyhát, ahol a Párisban tanuló román diákok, tekintet nélkül vallásukra és felfogásukra, ingyen ebédet és vacsorát kaptak. Nem kérdezősködtek senkinek a nemzetisége, felekezete és vagyoni viszonyai után, nem követeltek szegénységet igazoló okiratokat, minden jelentkező diáknak kiosztották a tápláló ételt. Nem volt éhező román diák Párisban és az idegenbeszakadt diákok jólakottan nagyobb munkakedvvel tanulhattak.

Éveken át tartott ez így. Az ingyenes esztendőben sem aludt ki a tűz az egyetemi diák-konyha tüzhelyén és bármilyen alacsonyán jegyezték is a párisi és zürichi tőzsdén a lelt, a diákok mindig megkapták a maguk ebédjét. Hogy az ilyenkorra segélynyújtás előmozdítja-e a kulturát, afelől nem vitatkoztunk. Vannak, akik sok ezer kötetes tudományos könyvtárakat adományoznak egyetemeknek, mások nagy összegű alapítványokat létesítenek tanulni vágyó diákok részére, akadt olyan ember is, aki ingyen emivalót biztosított a több esztendő tanulás időre a diákoknak.

És ezt az embert halálra ítélték. Azok a diákok, akik neki köszönhették, hogy a szemesztereket sikerrel elvégezhették, kimondták rá a halálos ítéletet. Emberbarátot, aki sok esztendőn át hatalmas összegeket adott a diákságnak és nem kért azoktól mást, mint hogy szolgálják a kulturát: revolvérolyóval akarták kiüzni az életről. A halálos ítéletet a diákok mondták ki. És a halálra ítélt: a diákok jóltevője — Blank Aristid volt.

„A politikában senkisémmelkülözhetetlen.”

(A miniszterelnök beszéde a bizalmi kérdésről és a kormány átalakításáról. A liberális párt értekezlete.)

Bucurestiből jelentik: A liberális párt tegnap este a szenátus ülésében értekezletet tartott, amelyen a miniszterelnök ismertette a helyzetét. *Bratianu* miniszterelnököt az egybegyűlt képviselők és szenátorok nagy óvációval és hatalmas tapsal fogadták. A miniszterelnök ezután a következő beszédet mondotta:

„Uraim, Önök már válaszoltak, mielőtt megkérdeztem volna Önöket: igaz, hogy Önök mindig megadták nekem az erkölcsi hitet, amely biztosította sikereinket. Sohasem vezéreltek személyes érdekek, mert politikánk egyik alapelve az, hogy a párt senkié. Ezt az elvet a párt ezideig mindig fenntartotta és ennek ezután is így kell maradni. Jelenleg bírom a király bizalmát, mert képviselője vagyok egy hatalmas szervezetnek, amely képes az országot vezetni. Ha azonban úgy látom, hogy beteg tépelődések lettek rajtunk urrá, azonnal levonom a következőket és otthagynom a hatalmat. Ezért kérlek benneteket, mondjátok meg *öszintén bírom-e teljes bizalmatokat*.”

A miniszterelnök szavaira *Pherkyde*, a szenátus elnöke válaszolt. Hangsúlyozta, hogy a párt eddigi vezéreinok voltak a párt kebelében személyes nehézségei, de a pártvezérnek mindig sikerült a széthúzásokat lefegyverezni, hivatkozva a liberális párt nagy misztiojára. A személyes kérdés nem bír fontossággal. A pártvezérnek egyedül kell megoldani a kérdéseket, a párt tradícióihoz hűven. Ez után *Onciu* bukovinai, *Pantea* beszarábiai és *Bibera* bánáti képviselők biztosították *Bratianu*-t a párt bizalmáról. *Orleanu*, a kamara elnöke kérte a párt vezérét, hogy *utasítsa vissza azok tanácsait, akiknek személyes érdekeik vannak a kabinet átalakítása körül és határozzon egyedül, ahogy jónak látja, mert a többség ezután is támogatni fogja vezérét*. *Bratianu* válaszolt ezután, köszönetet mondva a megnyilvánult bizalomért.

A kormány rekonstrukciója körül — mondotta a miniszterelnök — nem dönthetett gyorsan, mert időre van szüksége, hogy kiválassza a legmegfelelőbb munkatársakat. Olyan segítőtársakat akar maga mellé venni, akik a legalkalmasabbak, mert *a politikában senki sem nélkülözhetetlen, legfeljebb alkalmas*.

Az értekezlet ezek szerint *szabad kezet adott a miniszterelnök-*

nek a kabinet megfelelő átalakítására.

A kormányválság megoldása.

Bucurestiből jelentik: A királyi pár ma este a jugoszláv trónörökös keresztelőjére Belgrádba utazik. A lapok azt hiszik, hogy a kormányválság régóta húzódó ügye még a királyi család elutazása előtt elintézését nyer, csupán a „Romania”, a nemzeti párt ma először megjelenő új lapja írja, hogy a válság csak a királyi pár Belgrádból való hazatérése után fog megoldódni.

Bucurestiből jelentik: Az *Adevertul* jelenti, hogy a liberális párt nagy többsége *Constantinescu* ellen foglalt állást és kérte a miniszterelnököt, hogy a kormány tagjainak megválasztásánál *belátása szerint cselekedjen*.

Német-belga közeledés, francia merevség.

(A ratnai szeparatisták védelmet kérnek Poincarétól. A német köztársasági elnök redukáltatta fizetését. A zavargások német városokban.)

(A Közlöny távirati tudósítása.) Francia-német közeledésről még mindig korai beszélni, Belgium azonban már engedékenyebb Németországgal és talán mégis megindulhatnak az annyira várt közvetlen tárgyalások. A mai táviratok érdekesen világítják meg a külpolitika helyzetét. A világeseemények részletes tudósítása a következő:

Ebert elnök lemond fizetéséről.

Berlinből táviratozzák: *Ebert*, a német köztársaság elnöke a birodalmi pénzügyeinek súlyos volta miatt, ma lelvben értesítette a kormányt, hogy a nekijáró reprezentációs összeg feléről lemond.

Berlin több részében ma komoly összeütközések voltak a rendőrség és a munkanélküliek között, akik erőszakkal hatoltak be több élelmiszerüzletbe. A rendőrség több ízben kénytelen volt fegyverrel használni. Többen megsebesültek.

Német belga követelés.

Párisból táviratozzák: A Havas távirati iroda szerint a német birodalmi kormány utasította a párisi német ügyvivőt, hogy haladéktalanul tegyen újabb lépéseket Romániánál a jóvátételi dologi szolgáltatások ügyében.

Berlinből táviratozzák: *Stresemann* kancellár alaposan tanulmányozta és a berlini belga követetle javaslatát megbeszélte azt a belga javaslatot, amelyet a jóvátételi bizottság a legközelebb fog megvitatni. *Stresemann* a javaslat pontjainak tekintélyes részét

Bucurestiből jelentik: A parlament első rendes ülését ma délután tartják. A kormány a szenátus ma délutáni ülésén dönt az elnöki széket betöltése felett. Az elnöki széket valószínűleg újólag *Pherkyde*, illetve *Orleanu* fogják elfoglalni. Az elnökválasztás után a parlamentet *Ferdinand* király Belgrádból való visszaérkezéséig elnapolják. A ház többi tisztségét csak ezután fogják betölteni.

Az államadósság törlesztése.

Bucurestiből jelentik: Az *Universul* értesítése szerint a kormány a parlament elé fogja terjeszteni az államnak a Banca Nationalával szemben fennálló tartozásának rendezéséről szóló törvényjavaslatot. Az állam tizenkét milliárddal tartozik a nemzeti banknak, amelynek törlesztésére másfél milliárd lelt folyósított. Az új törvényjavaslat meg fogja állapítani az új fizetési határnapot, de a törlesztés az eddigi husz év helyett tizenöt év alatt fog megtörténni.

elfogadhatóknak találta és így valószínűnek találják a belga javaslat alapján való megegyezést. A tárgyalások mindenesetre világosan mutatják, hogy a német kormány napról-napra erősebben kívánja a közvetlen tárgyalások megindítását.

Megszűnt az állami kenyérellátás.

Berlinből táviratozzák: Az állami kenyérellátás vasárnapról kezdve megszűnt. A berlini sütőmesterek szövetsége elhatározta, hogy hétfőtől kezdve egységes keverésű négy font súlyú kenyeret sütnék, amely 480 millió márkás áron kerül forgalomba. A zsemle árát 15, a kifliét pedig 20 millió márkában állapították meg. Negyedfont kétszersült ára a mai naptól kezdve 600 millió márká lesz.

Drezdából táviratozzák: *Müller* tábornok, katonai parancsnok egész sereg olyan intézkedést léptetett életbe, amellyel elejét akarja venni a szászországi politikai pártok és frakciók államellenes mozgalmanak. A tábornok betiltotta az ugynevezett önvédelmi alakulatok szervezését, a meglevő szervezeteket pedig feloszlatta. Az összes fegyvereket be kell szolgáltatni, még azokat a revolvéro-

ket és pisztolyokat is, amelyeket az előző fegyverbeszolgáltatásnál nem kellett beadni. A munkáscsapatok és egyéb ehhez hasonló alakulatok szervezését is betiltotta a tábornok.

Milyen lesz az új német járadék-márka?

Berlinből táviratozzák: Több ízben volt már szó arról, hogy a német valuta tragikus elértéktelenedése révén értéktálló pénznemet fognak kibocsátani illetve az új pénzre fogják az elértéktelenedett márkát beváltani. Az erre vonatkozó tervezet szerint az új pénz, a melynek járadék márka lesz a neve, egy, két, három, öt, tíz, ötven, száz, ezer járadék márkára szóló címletekben fog forgalomba kerülni. A kis tíz és husz pfeninges címleteket alumínium és sárgaréz keverékből fogják előállítani. Az új pénz verése illetőleg a bankok nyoma már folyamatban van és valószínűleg november első felében már forgalomba is kerül az új valuta. A járadékbank felállításának előkészületei már igen előrehaladtak úgy, hogy az intézmény még a héten megkezdheti működését. A járadék márká bevezetése tulajdonképpen csak közbeeső lépés a német valuta végleges rendezéséhez, mert Németországban tisztában vannak azzal, hogy végsőleges megoldás csak az aranyvalutához való visszatérés útján lehetséges. A Wolff távirati ügynökség értesítése szerint az adóknak aranyalapra való átszámítása a felhatalmazási törvény alapján már is történt.

Berlinből táviratozzák: A Berliner Allgemeine Zeitung leleplezi a kommunisták haditervét, e szerint a parasztság első felszólításra nem szállítaná be az élelmiszer készleteket, akkor a munkásság

fegyveres munkáscsapatokkal lefoglalná azokat. A kommunisták beakarják szüntetni az egész nem

kommunista sajtót a kommunista uralommal való szembeszállást pedig hallállal büntetnék.

Betiltott teher-autó közlekedés.

(Felfüggesztett jegyzők. :: Javuló közegészségügyi állapotok. :: Aradvármege közigazgatási bizottságának ülése.)

(Saját tudósítónktól.) Számos érdekes és felette aktuális kérdést tárgyalt Arad vármegye közigazgatási bizottsága mai ülésén. Az ülést délelőtt 9 órakor **Georgescu János** vezérfelügyelő-prefektus nyitotta meg, aki után **dr. German Joe** alispán terjesztette elő havi jelentését. Megemlékezett **Károly trónörökös** aradi és két miniszter megyebeli látogatásáról. Bejelentette, hogy a megye vezetősége két arad megyei fatermelőcég ipar vasútjának megszüntetését rendelte el, mert azok nem kérték engedélyt a vasut építésére és a bejáró bizottság helyszíni szemléje nélkül helyezték üzembe. Javaslatot terjesztett elő, hogy létesítsenek pénzügyi alapot, amelyből Aradon román hírlapot indítanának. Jelentést tett a fakerti és a kurtioi (kürtösi) jegyzők felfüggesztéséről, amit különböző szabálytalanságok elkövetése tett szükségessé. Előterjesztette még azt a megyei szabályrendelettervezetet, amely szerint a takonykórban megbetegedett lovakat el kell pusztítani, de ezzel szemben a tulajdonosokat kártalanítják. A tervezetet felterjesztik a kormány-

hoz jóváhagyás végett. **Dr. Marcovici Vince** árvaszéki elnök hivatalának ügymenetéről és arról tett jelentést, hogy **Hunyár** Algenon árvaszéki elnök megvált állásától.

Pauessti Miklós ügyész az ügyészség fogházának foglyainak keresményéről számolt el. Kérte a bizottságot, hogy tegyen felterjesztést a kormányhoz az ügyészség 35 hold földjének a kisajátítás alól való mentesítése érdekében. Szükséges a földterület élelmickek termesztése és a foglyok foglalkoztatása céljából. A bizottság a kérelmet magáévá tette. **Heana Jancu** főmérnök, az államépítészeti hivatal főnöke a megyei utjavítások késedelmes voltáról tett jelentést, aminek vagonhiány oka s ennek következtében a csuci kőbányából nem szállíthattak anyagot. Előterjesztése szerint súlyos és kellemetlen következményekkel jár, hogy a nagylakpécskai uton vasabroncsos, gumminélküli teherautók közlekednek, amelyek tönkreteszik az utat. A bizottság az előterjesztésre egyelőre az ilyen autókkal való közlekedés teljes beszüntetését rendeli

el, később pedig hozzájárulást fog kívánni az utjavításokhoz az illetékes autótulajdonosoktól.

Dr. Bradean Athanaz megyei főorvos a megye kitérítő közegészségi állapotairól tett jelentést. Mint örvendetes tényt szögezte le, hogy a Gurahonc mellett levő Holdmészes környékén a váltóláz járvány teljesen megszűnt. Kérte a tornyai körorvosi állás beöltését, amelyre két pályázó is van és bejelentette, hogy **dr. Chicin Gyula**, nagylaki orvost egészségügyi állapotára való tekintettel saját kérelmére felmentették, a megüresedett nagylaki körletre tehát a pályázatot kiírta.

Panaszt tett, hogy lakás hiány miatt a kásjenői körorvos még mindig az iskolában kénytelen lakni. Kérte a bizottságot, haszon oda, hogy köztisztviselők részére rekvirálhasson lakást. **Moldován József** tanfelügyelő arról tett jelentést, hogy a megyei iskolák hathatósabb ellenőrzése céljából két segédtanfelügyelői körletet létesítettek a megyében.

Mint szomorú tényt regisztrálta azt a körülményt, hogy az elemi iskolák alsó osztályaiban kevés a tanuló, mert a földművelők tekintélyes része nem küldi iskolába gyermekét, hanem mezőgazdasági munkára használja fel. A megyebeli tanítóhiányon pedig úgy vél segíteni, hogy tegyenek felterjesztést a közoktatásügyi miniszterhez, amelyben kérik annak engedélyezését, hogy az összes tanítói állások betölthetőség papok

ŐSZI DIVAT.

(Párisi tudósítónktól.) A nagy futtatások és a szokásos divatszempék, melyeken a világszerte ismert itteni divatcégek, élükön **Worth**-al és **Poirot**-vel minden évben legújabb kreációikat vonultatják fel, immár a hátunk mögött vannak. A látott mintadarabok után ítélve, nagyon nehéz egyetlen, mindvégig uralkodó vagy mértékadó divatirányt megjelölni, a melyet az idei őszi viselőre mindenütt alkalmazni lehetne. Az izlésnek, az anyagnak és a szokásnak olyan színes vegyülékét látunk, melyben régi ismerős minták mellett a jelenleg is érvényben lévő divaton keresztül egészen új, excentrikus, szép modelleket is lehetett felfedezni. Szorgosabb kutatás mellett azonban mégis láttunk bizonyos, a modellek nagyobb részében uralkodó egységesebb felfogást, mely hívta van a legújabb őszi divat jellemző izlését megjelölni.

Mindenekelőtt megállapítható, hogy a szoknyák ismét rövidebbek lettek. Nem tulságosan, nem annyira, mint a hosszú szoknyák előtti, alul térden alul érők, hanem közvetlenül a bokka felett úgy körülbelül husz centiméternyire fe-

jeződnék be, a legtöbb esetben csipkékkel vagy ugyanolyan színű sellyemesokrocskákkal beszegve. A szép és kecses silhouette felett való gondos önködés ezúttal is megteremtette a maga előírásait, mert a szoknyák rendszerint szorosan testhez állók, alul egészen szűkek, úgy, hogy a bennük való járás nem a legkényelmesebb, inkább tipegés, amelyet a kínai nőcskéknél lehet látni. Szaladni vagy hosszabakat lépni lehetetlen bennük és érdekes volt, amidőn a sudárnővésű próbakísasszonyok, a „mannequin”-ek, apró kis tipegással járultak a publikum elé. Meg kell azonban hagyni, hogy valahogy teljesen hozzáillettek ezek a kis lépések az egész modellhez, mely csak nyert a csinos leányok kecses mozdulatai által. A szoknyák általában redőzöttek, lerakottak vagy csipke-, csokor- és szörmebetétekkel ellátva, tényleg igen izléeses példák mutatják annak, hogy mennyire érvényesíthet a művészien dekoratív felfogás a szabász munkájában.

Természetes, hogy bő szoknyát is láttunk eleget. Ezeknél azután az anyagpocsékolás valóságos orgiákat ül. A rokokó vonalának nyomán, két-, három-, sőt négyréti szoknyák is vonultak fel, alul

bőven tollakkal, csipkéekkel, szalagokkal, prémekkel és egyéb kellékekkel díszítve. A szoknyák különböző rétegei persze nem egyforma hosszúak; a legalsó szélétől számítva tíz-tizenöt centiméterrel rövidülnek. Láttunk betétes volantokat, melyeknél a belső szoknyák vízszintesen lerakottak vagy függőlegesen lerakottak; a felső szoknyák vagy elől vagy oldalt nyitottak és persze más anyagból vannak és más színűek, melyek nagy szerűen hatnak, ha művészies hatmóniában vannak, de lehetetlenül izléstelenek, amint vagy a kétféle anyag, vagy a szín nem illik egymáshoz. Leggyakoribbak a különböző volantok, vízszintes szövet-betétekkel.

A ruhák felsőrésze általában maradt, aminő volt: hosszukás, sima, a csipő alatt lévő taille-vonallal, amelyeknél a nyak kivágása hol kör alakú, hol a két vállat szabadon hagyó elipszisforma, a kézcsuklógig érő szűk karokkal, minden különösebb díszítés nélkül. Néhány gyönyörű szép modell az elképzelhető legkecsesebb silhouette-vonalat hozta ki. E modellek változatossága az esetek nagy részénél a karok különböző szabásában jelentkezik. Láttunk ugynevezett szárnyasujjakat túll-

ből vagy egészen finom, pulis sellyemből, amelyek azután mindenféle himzéssel és betéttel tarkítva, a csuklókon keskeny csattbari végződnek. Vannak olyan ruhák is, amelyeken csak egy kar, rendszerint a bal, szárnyas, a másik hiányzik és végül egyes modellek egészen karok nélkül készültek. És ezek talán a legizlésesebbek, feltéve persze, ha az illető hölgynek szép karjai vannak.

Ami az uralkodó színt illeti, a nappali vagy öt órai tea-hoz készült ruhák nagy részében a sötét színek, egészen a feketeig, dominálnak. Pompás volt egy, a lehallt szőlőlevél színéhez hasonló vörhenyes-barna posztókosztüm, díszkrét violett-csipke-betétekkel. Láttunk a kék, zöld és rézvörös minden sötét árnyalatához tartozó gyönyörűen szép modelleket.

Az anyag általában posztó, a szövés minden elképzelhető mintáival. Meglepetést keltett néhány Worth-modell: fekete alapon, a szürkebb szabás elvei szerint elkészített fehér pamut-kivarrással. A kabátka igen sok esetben bársony, kis átvető gallérral és szörmekkel díszítve, amelyek között a hermelin vezető szerepet foglalt el.

A kalapok természetesen a ruha szabása izlése és színe szerint

és irni tudó más egyének is alkalmazhatók legyenek oktatóknak.

Utóljára *Mioc* János Sírjáról (Világosról) Oalsára, majd onnan Banesdre áthelyezett és utóbb fel függesztett jegyző kérelmét tárgyalta, aki azt kívánta, hogy fel függesztését vonják vissza. A bizottság úgy határozott, hogy a fel függesztést a vizsgálat lefolytatásának végéig érvényben tartja.

Huszmillió

Arad város tartozása.

(Januárban megkezdik a kölcsönök törlesztését. — Tárgyalások külföldi hitelezőkkel.)

(Saját tudósítónktól.) Arad város vezetősége az utóbbi időben több ízben foglalkozott a város pénzügyi helyzetével. Összeállították a város adósságait, a melyből kiderült, hogy Arad tartozása fölülmúlja a huszmillió leit. Ennek az óriási összegnek több, mint fele külföldi tartozás. A bécsi és budapesti bankoknál levő tartozások ügyében állandóan folynak a tárgyalások és még nincs ma sem megállapítva a fizetés kulcsa és módzata. Közben gyűlnek a kamatok, amelyeket már évek óta nem fizetett a város és a tőke lassanként milliókkal emelkedik. A románai tartozásokat szintén nem fizetheti a város, mert nincs pénze. A bankoknak pontosan kiutalja a hivatalosan megállapított nyolc százalékos kamatot és az állandóan emelkedő kezelési illetékeket. A város pénzügyi szakemberétől nyert információink szerint a tanács úgy határozott, hogy 1924. január el-

sejétől megkezdik a románai adósságok törlesztését és a terv az, hogy a jövő évben hat-hét milliót fog letörleszteni. A külföldi tartozások

Ausztriában drágább az élet, mint bárhol másutt.

(Az osztrák statisztikai hivatal és a külföldi áruk. — Bécs, Páris és Bucaresti összehasonlítása.)

Bécsből jelentik: Az osztrák állami statisztikai hivatal most megjelent a havi közleményei ismét érdekes összehasonlító táblázatot közölnek az egyes jelentékenyebb városok áralakulásairól. Az osztrák statisztikai hivatal a külföldi városok áralakulásait az illető államok bécsi követéségeitől szerezte be. Magyarország, Németország és Lengyelország az összehasonlító kimutatásban nem szerepelnek, még pedig azért, mivel az utóbbi hónapokban és hetekben ezekben az országokban a valuták esése miatt az áruk nem tudtak stabilizálódni. Az életfentartáshoz szükséges cikkek áráiról az osztrák statisztikai hivatal a következőket állapítja meg: A legfontosabb élelmiszer cikkeknek, a kenyérnek az ára majdnem az egész világon olcsóbb, mint Bécsben. Kilo grammja Belgrádban 4235, Bucarestben 2220 és Prágában 4210 osztrák koronába kerül a nemzeti valutákról osztrák értékre átszámítva.

Az osztrák köztársaság elroke a zsidókérdésről.

(Hullahiány a bécsi egyetemen. — A kampóskeresztesek jelszava.)

(Bécsi szerkesztőségünkötől.)

Hainisch osztrák köztársasági elnök a newyorki Jewis Tribuna zsidó hetilap részére a következő nyilatkozatot adta:

— A különböző vallások iránti türelmesség nemcsak az alkotmányunkban van lefektetve, hanem tradícióként marad a kormányokra. A zsidókérdés nehéz probléma, mert nálunk az összeomlás után igen sok zsidó jött Bécsbe a régi birodalom egyes részeiből és megváltoztatták Bécsben azt a számarányt, amely azelőtt a zsidók és nem zsidók között volt. Sokan az ő rovásukra írták az élelmiszerbeszerzési nehézségeket. Jelenleg Ausztria a gyógyulás útján van és a szenvedélyek lecsillapulása után nyugodt időben fogjuk megoldani a zsidókérdést. Nem győzöm azonban hangsúlyozni azt, hogy a zsidó lakosság államunkban a törvény teljes védelme alatt áll.

Ugyancsak ma érkezett hírzánk bécsi szerkesztőségünk jelenléte a bécsi egyetemi állapotokról, ahol a zsidókérdés még burkolt formában ugyan, de már szintén felmerült. A jelentés a következő:

Ausztria szanalása nem hagyta érintetlen az osztrák főváros világ híri tudományos intézményeit sem. Talán a leghíresebb bécsi tudományos fórum az anatómiai intézet, amelynek igazgatósága most súlyos gondokkal küzd. Nem tudják a hallgatókat a boncolás céljaira megfelelő számu hullával ellátni. Hullahiány már a háboru előtt is mutatkozott a bécsi egyetemen, azonban a háboruban megjavult a helyzet, igaz, hogy boncol-

zások fizetéséről addig nem lehet szó, amíg a diplomáciai tárgyalások be nem fejeződnek a fizetések módzatainak megállapításáról.

Ezzel szemben a kenyér kilója Bécsben 4900 korona. A marhahús csak Amsterdamban, Prágában és Zürichben drágább, mint Bécsben. Belgrádban 16170, Bucenos Airesben 11700, Bucarestben 10192, Laibachban 19250, Párisban 26780 és Bécsben 27—38000 koronába kerül. A tej literje Amsterdamban 4424, Belgrádban 3850, Bucarestben 2548, Laibachban 2375, Párisban 3548 és Bécsben 4000 korona. Az étkezési só Ausztriában 5800 koronába kerül. — Ezzel szemben Buenos Aireset kivéve, ahol 5300 korona az ára, sehol sem éri el a 4000 koronás nívót sem. Az áruk 2661 (Páris) és 3871 (Amsterdam) korona között mozognak. Az osztrák statisztikai hivatal a munkabérekrol is érdekes összehasonlító kimutatásokat közöl és ezekből arra a konkluzióra jut, hogy azokban az államokban, ahol a standard of life alacsonyabb, a munkabérek mégis magasabbak, mint Ausztriában.

mas események árán. A háboru alatt rendszeren el volt látva az anatómiai intézet hullával és ennek köszönhető, hogy a háborus orvosi generáció, amely a bécsi egyetemről kikerült, igen jó. Most alig szállítanak be hullákat az anatómiai intézet hullázházába. Ennek magyarázata talán abban rejlik, hogy a legszegényebb bécsi családok is biztosítják hozzá tartozók temetését. Az anatómiai intézet igazgatósága a legnagyobb nehézséggel küzd. A tanítás csak vontatott mederben halad előre, mert az orvosnövendékek csak ritkán jutnak boncolni valóhoz. Ez nagy veszedelmet jelent a most tanuló orvostanhallgató generáció kiképzésére, mert a kevés hullamiatt csak felületes oktatást nyerhetnek. Pénzadózatokat nem hozhat az egyetem, mert Zimmermann az Ausztria szanalására kiküldött népszövetségi főbiztos a tudományos intézetek, köztük az egyetem kiadásait is alaposan megnyírhatta. Talán kényszerrendszabályokat fognak hozni a kötelező hullaszolgáltatásra.

A hullahiánynak még egy sajátos következménye van. A hackkenkreuzler egyetemi ifjuság egyelőre még nem nyíltan, de a suba alatt már hangoztatja azt a bormirt és elvakult tételt:

„Zsidó egyetemi hallgató csak zsidó hullát boncolhat.”

A középkor visszakívánása van ebben a rejtett órájban. Az osztrák egyetemi hatóságok nagy veszedelmet látnak a hullahiányban és minden eszközzel annak orvoslására.

Nagy tűz Temesváron.

(Leégett a Kratochwill-műmalom. — Oltás közben három tüzoltó elájult.)

(Saját tudósítónktól.) Hatalmas tűzvész dühöngött tegnap Temesváron. Hajnali félnégy óra tájban eddig még ismeretlen okból kigyulladt a gyárvárosi Kratochwill féle emeletes műmalom, amely rövid pár óra alatt ugyyszólván porrig égett. A hatalmas épülethöz csak a csupasz falak maradtak meg minden a tűz martaléka lett. A műmalom a Rózsa-tér és a Park utca sarkán van, közvetlenül a tűzoltó laktanyával szemben. Itt azonnal észrevették a tüzet és a tűzoltóság teljes apparátussal kivonult az égő épülethez. Legelőször a gyárvárosi tűzoltóság érkezett meg Varga Lőrinc parancsnok vezetésével és gyors egymásután követték a főzsefvárosi és a belvárosi tűzoltók Drechsler és Paral parancsnokkal az élükön. A tűz azonban olyan gyorsan terjedt, hogy az alatt a pár perc alatt, a míg a tüzoltók az égő malom elé értek, a három épületrészből álló malom teteje már lángokban állott.

A malom régi épület, belül falépcsők vezetnek és a berendezés legnagyobb része is fából készült. Ennek tudható be, hogy a lángok oly gyorsan terjedtek tovább. A tüzoltók szinte tehetetlenül álltak a veszedelemmel szemben, meg sem kísérelték az égő épületbe való behatolást, főképpen arra szorítottak, hogy a szomszédos házakat megmentésük a tüztől. A malom közvetlen közelében van egy keményítőgyár és azt fenyegette legjobban a tűzveszedelem. Óriási és megfeszített munka árán sikerült a tüzoltóknak a tüzet a malomhoz kötni és annak terjedését megakadályozni. A malom épületét azonban a leglelküismeretesebb munka sem tudta megmenteni: két óra alatt teljesen leégett az épület. Ugy hat óra tájban az oltás már annyira ment, hogy egy pár tüzoltó be is hatolhatott a ház belsejébe, az égő gerendák és üszkők közé. Sokáig nem tartózkodhattak itt, a hatalmas füst miatt nem tudták előrehatolni. Három tüzoltót ájultan hoztak ki: füstmérgezést kaptak. Azonnal kórházba szállították őket. Tatár Károly tüzoltó állapota annyira súlyos, hogy az orvosok nem bíznak a felépülésében.

A rend fenntartásában a rendőrséget egy század csendőrség támogatta és megjelent a tűznél Stefani alezredes temesvári tereparancsnok is. Weisz Nándor, a Timisana igazgatója lélekjelenlétével és erélyes intézkedésével megmentette a malom teljes iroda berendezését. A mentés éppen idejében történt, mert néhány percre rá leszakadt a plafon. A Kratochwill-malom a Timisana bank érdekkörébe tartozott és biztosítva volt. A kár nagyságát még nem lehetett megállapítani, de annyibizonyos, hogy több millióra ment érték pusztult el.

gazodnak, de soha sem nagyok. Rendszerint kis, fekete nemez kalapok, a harang alakjához hasonlók, díszkrét, egyszerű díszítéssel, az azonos színű szalagoktól, csipkékkel, a tollakig, melyek külön bözőképp elrendezve egészítik ki a ruhát. A díszítések minden esetben, mint mondtuk, egyszerűek, néha nem érik el a Karimát, néha baloldalt terjednek túl rajta valamivel.

Az estélyi ruhák fejezete talán mindvégig egyszerű modelleket tudott felmutatni. Itt azután egészen határozottan meg lehetett állapítani, hogy az újítás a szinben történt; a *fehértől* kezdve a halvány *vildgos* szinnek minden árnyalata képviselve volt. Egyetlen sötét estélyi ruhát sem láttunk a legújabb divat alakításai között.

A felsőtest teljesen szoros, testhezálló, egyszerű, sima; a csipőtől kezdve vtzesésszerű hullámokban elrendezett tüll- és battisztrétegek, ahol gyöngyök, tollak, csokrok, a csipőn selyemvirágok. Az alsó aljak, a la Rokoko, berakott, rétegzett, huzott anyagból, a felső szoknyák elől, vagy oldalt nyitottak. Érdekesek voltak azok a modellek, melyek egy bő, cape-szerű köpeny-félével egybeszabva, a cape szárnyal kétoldalt a két csuklóra voltak erősítve. Az ujjak rendszerint hiányoznak, több esetben csak a baloldalon vannak meg; a jobbkar teljesen szabad.

A joggyakornokok panasza.

(Országos gyűlést tartanak.)

(Saját tudósítónktól.) A törvényességi jegyzők országos akcióit indították arra nézve, hogy az igazságügyi kormány Erdély és a Bánát területére nézve is olyan bírói rendszert léptessen életbe, mint amilyen jelenleg a regátban van. A joggyakornokokat ugyanis a regátbeli rendszer szerint, ha egy szigorlatuk és két évi joggyakorlatuk van albiróknak nevezik ki és ilyen minőségben nagyobb fizetést is élveznek. Erdélyben és Bánátban a törvényességi jegyzők mostohább elbánásban részesülnek, mint regátbeli kollégáik, ugyanis itt a jegyzőket csak akkor nevezik ki bíróknak, ha jogi doktorátust végeztek és ügyvédi vizsgájuk van. A joggyakornokok két héten belül Sibiuban (Nagvszebenben) országos gyűlést tartanak és azon kívánásaikat memorandumba foglalják és eljuttatják az igazságügyi kormányhoz. A jegyzői kar a memorandumban kérni fogja, hogy az új rendszert már január elsején léptessék életbe.

Kertész Dezső Aradon.

(Beszélgetés a Sascha-filmgyár rendezőjével.)

(Saját tudósítónktól.) Tegnap rövid időre Aradra érkezett az aradi színház egykori tagja és a közönségnek sok időn át volt kedvence Kertész Dezső. A kitűnő művész mintegy három évvel ezelőtt került el Aradról és el fogadta a bécsi Sascha-filmgyár meghívását, amely rendezőnek szerződött. Barátai és kollégái örömmel üdvözölték Kertész Dezsőt, aki gyors karrierjéről a következőket mondotta el munkatársunknak:

— Most a Sascha-gyár rendezője vagyok, amelynek főrendezője bátyám Kertész Mihály. Hogy milyen világcég ez a filmgyár, arról főlegesen beszélni. Az általunk forgalomba hozott filmek beszélnék eleget. A Sodoma és Gomora, Koldus és Királyfi a sok szenzációs sláger bejárta az egész világot. Mellettem dolgozik az aradi Cifra Géza is mint segéd rendező és tehetséges fiúnak bizonyult. Havonta mintegy 70—80 millió osztrák koronát keresek, ez azt hiszem valamivel több mint egykori színészfizetésem. December 31-én bátyám és én kiválunk a Saschától és megalkotjuk a Film Kertész G. m. h.-t. Majd akkor többet hallanak felőlünk.

Most csak magánygyben időzik Aradon Kertész Dezső, tegnap volt Nagyváradon hűga esküvőjén és holnap utazik vissza Bécsbe. Róna igazgató és Kertész aradi barátai kérték a művészt, hogy lépjen fel Aradon valamelyik régi szerepében, de ő nem akart.

— Nem értek én már a színészethez — mondotta kedvesen, aztán meg ki kíváncsi még rám. — Biztosíthatjuk, hogy a közönség még nem felejtette el és ugyan-

olyan szeretettel üdvözölné, mint évekkel ezelőtt, amikor esténként olyan szép sikereket aratott az aradi színpadon.

A szegény falusiak.

Oldalakat lehetne összeírni a szegény nyomorgó parasztok szenvedéseiről. Ilyenkor ősszel a boldog városi embernek fő a feje, honnan szerezze be a tüzfeszítéssel, miképpen talpaltassa meg lukas cipőjét, hogy az ilyen esős időben vizes ne legyen a lába. A sajnálatraméltó szegény falusi nagy nehezen csak hogy eladta a termést, kénytelen behordani pénzét a városi takarékbába. A városban lakónak még ebben is szerencséje van, nem kell kivinnie a falura pénzét.

Most vasárnap is odatarták a világ elé szenvedésüket azok a szerencsétlen falusiak. Bejöttek a városba szépen felvirágozott autókkal esküdni. Egy fiatal pár készült örök hűségre lépni egymással, az örömszülők igazán nem tehettek egyebet, minthogy kibéreltek egész napra hat autót és leg alább kétszerannyi kétfogatu bérkocsit, szépen feldíszítették azokat virággal és az egész násznép a cigányokkal együtt elhajtatott a templomba. Ne essen meg az ember szíve a szegényeken, amiért csak hat autóra tett nekik és nem tizenkettőre? Persze a boldog és szerencsés városi, ha házasodni akar, jövődöbelijével gyalog felbandukol az anyakönyvvezetőhöz és nem kénytelen tudni adni az egész világnak boldogságát. A falu nyomorgó népének muszáj odahaza hatalmas lakodalmat csapni, leőlni számtalan csirkét, libát, marhát, felsüttni pár mázsa lisztet és csapra ütni több hektó finom bort. Bezzeg az egyenlőtlen társadalmi berendezkedés következtében oly szerencsés városi örül, ha kis hónapos szobában fogyaszthatja el szerény nászvacsoráját. Hát igazság ez? Hát jól van az, hogy a szegény falusi gazda olyan rossz szul él?

Olyan szívbemarkoló látvány volt, amint pompás luxusautókon holt részegen daloltak a villogó — diszkrét feherneműs, tokosos, rotyogó guláshoz árva falusi legények. A menyasszonyon levő ruha és a nyakába akasztott aranyüzer állig ért meg 30.000 lejt. Nem szomorú ez? Hiszen lehetett volna 50.000 lejnnyi érték is a szegény 300 holdas gazda szegény lednyán...

Igaza van a falusznak, amikor irigykedik a boldog városira...

(k. s.)

Tízezer embert pusztított el a bolgár forradalom. Szófiából jelentik: Diplomáciai körök szerint a legújabb kommunista forradalom tízezer ember életét követelte. A sebesültek száma igen nagy.

Arad város magyarországi értékpapirjai.

(A külügyminiszteriumok utján folyik a tárgyalás a milliós értékek visszaadásáról.)

(Saját tudósítónktól.) A Közlöny munkatársának érdekes részleteket sikerült megtudni Arad város Budapestre vitt értékpapirjainak sorsáról. Amint megírtuk, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal folytatott tárgyalások a napokban már annyira előrehaladtak, hogy remény volt arra, hogy a tízmillió lei értékű papírok hamarosan hazakerülnek. Azonban a tárgyalások elé újabb akadályok gördültek. A magyar külügyminiszterium a román külügyminiszterium utján értesítette Arad város vezetését, hogy csak abban az esetben hajlandó visszaadni az értékpapírokat, ha a Romániában levő magyar értékpapírokat és okmányokat visszaadják Magyarországnak. A magyar külügyminiszterium Arad városához intézett átiratában elmondta, hogy a román hadse-

reg a megszállás idején különösen Békésmegyéből több fontos okmányt szállított Nagyváradra, Temesvárra és Aradra. Azok a területek, amelyeket vissza csatoltak Magyarországhoz, most követelik az okmányok visszaadását és a magyar külügyminiszteriumnak nem áll módjában addig Arad város értékpapirjainak kivételét engedélyezni, amíg Románia ezeket az okmányokat vissza nem adja. Arad város most érintkezésbe lép Temesvár és Nagyvárad vezetésével, hogy kikutassa, melyek azok az értékpapírok, amelyek Romániába kerültek. Ha ezeket a fontos magyarországi okmányokat sikerülni fog felkutatni, a román külügyminiszterium engedélyével Budapestre szállítják és ezeknek ellenében kapja vissza Arad több milliót érő értékpapirjait.

Irodalom, művészet

* A temesvári színház műsora. Szerdán, a gyárvárosi nyári szinkörben: A lányom hozománya 500 millió. Csütörtökön: Mit jársz meztele. nül és kabaré. Pénteken: A fenevad vagy a Zsivány (premier.)

* Az aradi városi színház heti műsora. Szerda: Tangókirálynő. (C.) Csütörtök: Pillangó kisasszony, opera. (A.) Hegedüs Bébi vendégfellépéssel. Péntek: Nagy művészet. (B.) Kezdeté d. u. fél 6 és este 9 órakor. Szombat: Nagy művészet. (C.) Kezdeté d. u. 6 órakor. Vasárnap: Nagy művészet. (Bérlétszünet.) Kezdeté d. u. 6 órakor. Hétfő: Nagy művészet. (A.) Kezdeté d. u. 6 órakor.

* Vihar a pusztában. Balla Böske: Vihar a pusztában című kis regénye ma hagyta el a sajtót. Összinté csodálattal állunk meg a fiatal író nő mar-káns egvénisége előtt. Ez a könyv egy írói pályva merész ivelésű fellendüléséről tesz tanúságot. Tömör, mélységeket rejtő mondatok, kristályos stílus, gördülékeny, önmagából folyó meseszöveg és semmi női ellágyulás. Balla Böske még sem tagadta meg önmagában a nőt, csak látószemmel nézett és amit látott, azt meg kellett neki írnia, belé kellett sikoltani a világba, az emberek fülébe ezt a tragédiát, az örök asszony örök tragédiáját. És ez a „kellő“, ez a kényszer tette azt, hogy a Vihar a pusztában gyöngyszeme az erdélyi irodalomnak. Panasz ez a könyv. Egy tragikusan tisztánlátó ember kétségbeesett panasza. Balla Böske-től még sokat és értékeset várunk (p. g.)

* Aradi színházi hírek. Pillangó kisasszony vendéggel. Ebben a színiévadban először megy Puccini örökszép operája a Pillangó kisasszony. A csütörtöki operareviz érdekessége, hogy a címszerepet R. Hegedüs Béby művészsasszony énekli, aki már az elmúlt évben megnyerte az aradi közönség rokonszenvét. Pártneré a szintársulat kiváló tenoristája, Kertész Vilmos lesz. Az operát Csányi Mátyás karmester dirigálja. — Színházi mozielőadások. Péntektől kezdődően állandó mozielőadások lesznek a városi színházban. Elsőnek a világhírű amerikai Griffith filmgyár slágerét a Csodatévő embert vetítik a színházban. Csodatévő ember mo-

numentálisan felépített film, amely megrázó cselekményével, csodásan szép felvételeivel megkapja a nézőt. A páratlanul érdekes film mellett nagyszabású műsor egészíti ki az előadást, amelyben csaknem az egész művészszemélyzet részt vesz. Balogh Böske, Lepa Dóra, Kertész Vilmos, Tompa Béla, Sebestyén, Gyöző, Selme-czy, Ekecs tánc és énekszámokkal szerelnének s azonkívül a tánckar román és magyar táncokat mutat be. A művésztéket rendkívül olcsó helyárak mellett tartják meg.

* Jakabffy Dezső a temesvári színház új rendezője. A timisoarai színház igazgatósága operettrendezőnek leszerződöttte Jakabffy Dezsőt, az aradi színház múlt évi rendezőjét. A jőnevű rendező nagy nyereség a timisoarai színházra, ahol eddig hiányzott az operettek vezetésénél az erős kéz.

* Temesvári színházi hírek. Szerdán, csütörtökön és pénteken, amikor a városi színházban a bucuresti román művészek vendégszerepelnek, a magyar szintársulat előadásait a gyárvárosi Vigadóban tartja. Szerdán harmadszor játszik el a Lányom hozománya 500 millió című vigjátékot, amely eddigi előadásain zajos sikert aratott. Csütörtökön csak felnőttek részére tartanak előadást. Szinre kerül a Miért járkálsz meztele-nül? című egyfelvonásos bohózat, amelyet válogatott számokból álló kabaréelőadás követ. Pénteken premier lesz a Gyárvárosban. Ez alkalommal kerül először szinre Angelo Clana szenzációs vigjátéka, amelynek Fenevad a címe. — Szombaton délután 3 órakor Misoga László vendégfellépéssel a Bajadér operettet, szombaton este a Kék mazur adja a timisoarai színház. Vasárnap délután szintén a Bajadér kerül szinre, vasárnap este pedig a Hollandi menyecske lesz a műsoron.

* Megjelent Balla Böske új könyve. Balla Böske „Vihar a pusztában” című könyve ma hagyta el a sajtót. A könyv, amely kétségkívül szenzációja lesz az erdélyi könyvpiacnak, igen csinos kiállításban, minden könyvkereskedésben kapható. A könyv ára 30 lej.

Hogy áll a leu?

Okt. 16-án 100 leiert adtak

Nálunk:

- 2.54 svájci frankot,
- 7.64 francia frankot
- 8.000 külföldi magyar koronát,
- 12.500 tényleges magyar koronát,
- 14.900 belföldi magyar koronát,
- 32.800 osztrák koronát.

Zürichben 2.60 frankot
 Parisban 7.70 frankot
 Budapesten 9500—10800 kor.-t
 Bécsben 32.800 osztrák koronát

A fiumei kérdés.

(Egységes vámterület a tengerparton.)
 Rómából jelentik: A Corriere Italia legutóbbi számában a fiumei kérdés megoldására újabb tervet közöl, amelyet *Giardini* tábornok híveivel dolgozott ki. Ez a terv főleg Fiume kereskedelmi és közlekedésügyi politikájára vonatkozik.

A terv szerint Fiume területe az isztriai tengerparttól Uedináig, Mosin szigetével együtt, hozzacsatolva Rab és Krk jugiszláv szigeteit, egységes vámterület volna olyformán, hogy az egész vámterület élvezné a fiumei szabadkikötő privilégiumát. Ily módon Fiume területének a lakossága nyolcvanezer főre emelkednék. A lap szerint a tervet bemutatották Mussolininek, aki el is fogadta azt és megígérte, hogy közelebbről is megvizsgálja.

Triesztben az újabb terv híre nagy izgalmakat keltett, mert háskérül a megvalósítása, akkor Trieszt teljesen elveszítene kereskedelmi értékét.

A tervet az olasz kormány ennek ellenére szívesen valósítaná meg, ezáltal Fiume szabadállamletté gazdasági uralmát megerősítené.

Csalással vádolják Castiglioni Camillot.

(A börtöncselekmény nagyszögű kauciót helyezett letétbe, hogy ne tartóztassák le.)

Bécsből jelentik: A csehszlovák hatóságok büntető nyomozást folytatnak Castiglioni Camillo, az ismert börtöncselekmény és Bronner Henrik, a Lombard-bank igazgatója ellen, mivel állítólag csalásokat követtek el a csehszlovák állam kárára.

Az a vád ellenük, hogy nagymennyiségű alkoholt csempészték ki csárdán uton Csehszlovákiából. Az ügy 1919-re nyúlik vissza, amikor Castiglioni a Depositenbank igazgatója volt. A család összefügg azzal a szeszpanamával, amely három irányba terjed ki: becsapták a csehszlovák államot, a német birodalmat és a spirituszátvevőket. A tényállás a következő:

Castiglioni a spirituszt, mivel nem volt beviteli engedélye, Köln megállóhelyére szállította és onnan átszállította a meg nem szállt német területre. A csehszlovák kincstár úgy csapták be, hogy tengeren tül árukat mondották a spirituszt és így nem fizettek érte kiviteli illetéket, a vevőknek pedig hamis szállítólevéllel feleltetve spirituszt szállítottak Cas-

tiglioniak és Bronnernek közvetlen tudomása volt erről az ügyről, sőt résztvett az ügylet lebonyolításában. Castiglioni nagy összegű kauciót helyezett letétbe, hogy ne tartóztassák le.

HIREK.

Kezdődik az árverés.

(Negyvenmillió Aradon az adótar-
 tozás.)

(Saját tudósítónktól.) A kivett állami adók behajtásának erőlyes fogantatását kezdi meg az aradi pénzügyigazgatóság a holnapi napon. Már hetek óta járják a végrehajtók azoknak az aradi adózóknak a lakásait, akik még nem rendezték teljes adótartozásukat. Az első adókerületnél a holnapi nappal kezdik meg az árverések kifizetését és a kifizetés napjától számított nyolc napon belül tartják meg az árverést. A második adókerület tekintettel arra, hogy a második évi bizottság csak holnap fejezi be munkáját és az anyag feldolgozása huszadikáig eltart, 20-án kezd meg az árverési napok kifizetését. Az igazgatóság rendelkezésére az adókerületeknek pontos kimutatást kell készíteniük arról, hogy mennyi értékben foglaltak a végrehajtók. A foglalásoknak fedni kell teljesen az összes aradi adótar-
 tozások összegét. Az első adókerületnél 26.000.000 leit tesz ki az összeg, míg a másodiknál nem hialadja meg a 12 milliót. Összesen tehát 38 millió még az aradi adótar-
 tozásának összege, bár az adók legnagyobb részét már befizették.

— A közoktatásügyi vezér-
 ügyelő körútja. Dr. Pteancu Sándor, Erdély közoktatásügyi vezér-
 ügyelője tegnap Aradra érkezett az aradi iskolák meglátogatására. A Moise Nicoara liceum a katolikus főgimnázium, a leánygimnázium, a zsidó iskolák tegnapi meglátogatása és az elemi iskolák igazgatóival folytatott értekezlet után ma reggel folytatta ellenőrző körútját. Ma délelőtt a Dragalina (Apponyi)-köruton levő állami polgári leányiskolát, a Josif Vulcan polgári iskolát és a Mihai Viteazul (Ferenc)-téren levő polgári iskolát látogatta meg. Az iskolákban tanasztalokról és terveiről a vezérügyelő nem nyilatkozott. Ma délután fél egy órakor dr. Pteancu Sándor elutazott Temesvárra, ahol szintén iskolákat látogat. Temesvárról pedig Karánsebesre utazik tovább.

— A román—jugoszláv határ. Bucarestből jelentik: A román—jugoszláv határkiigazító bizottság végleg megállapodott a határvonal kérdésében. A jövő héten veszi kezdetét a két ország közötti határ megvonása.

— Gazdatisztek és az agrár-
 reform. A gazdatisztek szövetsége holnap, október 17-én Marosvásárhelyen országos nagygyűlést tart, amelyen a földművelésügyi miniszterhez intézendő memorandum szövegét állapítják meg a gazdatiszteknek az agrárreformmal kapcsolatban felmerült igényeiről.

— Elhunyt volt aradi bíró. Budapestről táviratozzák: Dr. Dániel Lajos magyar királyi kuriai bíró pénteken reggel Budapesten meghalt. A kiváló jogászember aradi származású és sokáig működött az aradi törvényszéken, majd a budapesti kuriához helyezték át.

Nagy lopások

a temesvári kátránygyárban.

(Tolvaj, aki a károsultnak adja el a lopott holmit.)

(Saját tudósítónktól.) Aemesváron, a buziási-uton lévő kátrány-gyár vezetősége ma délelőtt telefonon detektiveket kért kiküldeni a gyárhoz. *Biebel* Antal és *Toma* György detektivek mentek ki a hívásra és a gyár igazgatója a következő panaszt mondta el: — Tudniok kell, hogy a gyár-
 tásnál fontos anyagunk a nigrozin nevű festék, amit Romániában nem lehet beszerezni és meglehetősen drága holmi, kilónként 160 lei. A nigrozinkészlet természetesen állandóan változó és igen gyakran minimális mennyiségre csökken. Ha késik az új szállítmány, ilyen alkalmakkor több ízben segített ki bennünket egyik előmunkásunk, *Wahu* Béla, aki kéz alatt hozzájutott nigrozinhoz. Az előmunkás derék, becsületes ember, rá nem is gyanakodunk, mindig adtuk is neki száz leit, valahányszor szerzett nekünk festéket, de nem tartjuk lehetetlennek, hogy valaki dézsmálja

raktárunkat és lopott áru kerül kéz alatt az előmunkások következtetésével hozzánk.

A detektivek nyomozása csakhamar megállapította, hogy a lopásokat maga *Wahn* Béla követte el. A gyár raktárában naponként megdézsmálta a floridókat, egy-két kiló nigrozint lopott naponta és azt haza szállította lakására. Amikor 30—40 kiló lopott festék összegyűlt, bejelentette *Reiter* Károly igazgatónak, hogy kéz alatt szerzett egy kevés festéket. A gyár igazgatósága megvette a felajánlott nigrozint és minden alkalommal jutalomképpen száz leit adtak az előmunkásnak. A *Wahn* Béla lakásán házkutatást tartottak, ami meglepő eredménnyel járt. A tolvaj előmunkás pontos naplót vezetett és mindennap beírta jegyzőkönyvébe, hogy hány kiló festéket lopott és mikor adta vissza a lopott holmit. A tolvaj előmunkást, aki mindent bevallott latartóztatták.

— Rosenthal állapota változatlanul súlyos. Bucarestből jelentik: Az Adeverul megtámadott igazgatójának, Rosenthalnak állapota változatlanul súlyos. A nagy beteg publicistát Marghiloman és Camaresescu volt miniszterek meglátogatták.

— Temetés. Tegnap délután temették el Timisoarán Grünfeld Józsefet, aki 40 éven keresztül volt a gyárvárosi ortodox izraelita hitközség elnöke. A temetésen nagy számban jelentek meg rokonain kívül ismerősei és tisztelei.

— Az aradi vagonfosztogatók. Az aradi törvényszék vizsgálóbírája a mai napon folytatta az aradi pályaudvaron elkövetett vagonfosztogatással gyanúsított 18 egyén kihallgatását. Az aradi ügyészség öt fiatalok bűnösét és egy idősebb asszonyt saját hatáskörében szabadlábra helyezett. A vizsgálóbíró csak négy egyén fogvatartását látta szükségesnek és nyolc gyanúsított azonraki szabadlábra helyezését rendelte el.

— Női és férfi kabátkelmék legolcsóbban Strasser cégnél kaphatók.

— Lelkiismeretlen soffőr. Tegnap számunkban megírtuk, hogy Oradea-maren (Nagvára) egy aradi soffőr vigyázatlansága halálos katasztrófát idézett elő. A gyorsan robogó autó elgázolta Borbély Gábor nagyváradi iparost, aki összezuzott tagokkal holtan maradt az utca közepén. A lelkiismeretlen soffőr nem álltott meg, hanem tovább száguldott autójával Arad felé. A nagyváradi rendőrség megkeresésére az aradi rendőrség kivomozta, hogy a szerencsétlenséget Ardelean József vizsgálóján soffőr idézte elő az Ar. 61. számú autóval. Ardelean Józsefet letartóztatták és Nagvára-ra kísérték.

— Szenzáció Kerpel könyvkiakata!

— Öngyilkosság vagy gyilkosság? A Timisoaráról Szentandrás felé vezető országot mentén egy fára felakasztva egy 65—70 éves földműves külsejű embert találtak, akinél semmiféle irás nem volt. Megindították a nyomozást személyazonosságának megállapítására és annak kiderítésére, hogy öngyilkossági szándékból akasztotta fel magát az öreg ember, vagy esetleg gyilkosság áldozata lett.

— Szabadlábrahelyezett zsebtolvaj. A Közlöny írta meg, hogy a aradi állomási rendőrség elfogta *Andrási* Ferenc cipészsegédet, akit a rendőrség egyik detektive tetten ért akkor, midőn egy átutazó kereskedő zsebéből kiakarta lopni pénztárcáját. A tettes a rendőrség előtt beismerő vallomást tett. Ma hallgatta ki *Andrási* Ferencet az aradi törvényszék vizsgálóbírája, aki előtt a zsebtolvaj tagadásban volt és a rendőrség előtt tett vallomását megváltoztatva, tagadta a hümszelekmény elkövetését. Mivel *Andrásinak* bejelentett lakása és állandó foglalkozása van, a vizsgálóbíró a gyanúsítottat szabadlábra helyezte.

— A nyugati legmodernebb hajóstársasága Aradon. Az Amerikába kivándorlók érdekében a Skandináv Amerika Line hajóstársaság miniszteri meghatalmazás alapján fiókot létesített Aradon, a mely a kivándorolni szándékozók kényelmét a legmesszebb menő módon van hivatva szolgálni. Legmodernebb hajói biztosítják az utasok kényelmes utazását, a nyugati ellenőrzés és pedantéria az elsőrendű ellátás a barmadosztályu utasok számára épügy, minif az elsőosztályuak részére. Az utazás tartama a legrövidebb, vizum csak egy kell. Erről gondoskodik a társaság az uton. — az elutazás előtti nehézségeket, gondokat, fáradságot pedig az aradi fiók vállalja át azzal a lelkiismeretességgel és pontossággal, amelyet a társaság maga a saját reputációjának érdekében megkövetel és ellenőriz. A fiók székhelye Arad, Piata Avram Jancu (Szabadság-tér) 16., ahol az utazni kívánó közönség a legelőzékenyebb módon díjtalan felvilágosítást nyer.

— Önbortóvák és más acélárak nagy választékban Hegedűsnél Arad.

— Elfogott zsebtolvaj. Kanapis *Rafael* újbessenyői lakos ma délelőtt feljelentést tett a timisoarai pályaudvari rendőrségen, hogy jegyváltás közben zsebéből hateret lelt kiloptak. A gyorsan megindított nyomozás eredményre vezetett és a tettest *Mertes* József kisbessereki illetőségű cigánylegény személyében elfogták.

Elfoglak egy aradi betörő-vezért.

(Szerb Péter letartóztatása Bucarestiben.)

— 100 milliót sikerült egy leány. Budapestről jelenti tudósítónk: Ruzicska Gizella 22 éves hivatalnoknő, aki egy tőzsdebizománynál volt alkalmazva, elhitette a cég ügyfeleivel, hogy előnyösen tud lebonyolítani kospépz-üzleteket. A komitensek 100 millió magyar koronát bíztak a leányra, aki az egész összeget elsikkasztotta. A károsultak feljelentésére a rendőrség a leányt előállította és kihallgatta. Ruzicska elmondta, hogy a rábízott pénzt a tőzsdén elspekulálta. Letartóztatták.

— Pör a színházi függöny reklámjai miatt. Szegedről jelenti: A szegedi színház reklámfüggönyén 'Az Est, Magyarország és Pesti Napló' hirdetései ártástettek. A színház üres volt, amikor a polgármesterre való hivatkozással a városi tűzoltóság tolólétrájával felszerelve megjelent néhány ember és az említett lapok hirdetésit ártástettek. Az Est lapvállalat pert indított a szegedi járásbírósnál, amely tegnap tárgyalta az érdekes ügyet. A bíróság elutasította a keresetet azzal az indoklással, hogy a lap vállalat nem szerepelhet sértésként az elűntetett hirdetések miatt, mert a vasfüggöny nem a lapvállalat tulajdona.

— Készül az új szeszadótörvény. Bucarestből jelenti: A pénzügyminisztérium a fogyasztási adótörvényjavaslatokon dolgozik. Az új szeszadótörvény tervezete pár nap alatt elkészül és október 20-án szakszabott-ságnak adják ki megvitatás végett.

— Elvesztett iratok. Az aradi pénzügyigazgatóság egyik tisztviselője tegnap fontos hivatalos iratokat vesztett el, amelyek magánfelekre nézve semmi értéket nem képviselnek. Kéri a tisztviselő a becsület megtagadást, hogy az iratokat az első adókerületi pénztárhoz juttassa el.

— Szédülés és fejfájás igen gyakran a belek rendetlen működésének eredménye és rögtön elmúlnak, ha Kopro-lal, az ideális, jóízű csokoládé hashajtóval szabályozzuk székletünket.

— Öt ezer lei egy pofonért. A timisoarai járásbírósnál ma délelőtt Fiala Kálmán dr. járásbíró Ikow Lánost öt ezer lei pénzbüntetésre ítélte, mert Paulovits Henriknét egyszer arcütötte.

Megszökött a letartóztatott szélhámos állengerésztiszt.

(Ujra nyomozzák.)

(Saját tudósítónktól.) *Marinescu* szélhámos állengerésztisztet, mint megirtuk. Kolozsvár mellett egy kisközségben a csendőrök letartóztatták. Letartóztatása után egy csendőrhádnagy kíséretében Temesvárra hozták, ahova tegnap délelőtt érkezett meg. A szélhámos és a csendőrtiszt a rendőrség felé tartottak és utközben befértek a Wendi-féle kávéházba reggelizni. A reggelizés után a szélhámos megkérte a csendőrhádnagyot, hogy a félreeső helyre engedje távozni. *Marinescu* kérésének jóváhagyásával távozott, de többé nem tért vissza, sapkájának visszahagyásával megszökött. A rendőrség új nyomozást indított a szélhámos álliszt kézrekerítésére, aki szokésekor tegezésztiszt egyenruhát viselt, de sapkája nincsen.

(Saját tudósítónktól.) *Szerb Péter*, a hírhedt aradi betörőbanda vezért érdekes körülmények között sikerült tegnap Bucarestiben letartóztatni. Az aradi rendőrség két tisztviselője nyomozott a gonosztevő után, akét igyves detektív-fogással, törbe csalták és bilincsekben szállították Aradra. A sikeres nyomozás részleteiről a következőket jelenti a *Közöny* munkatársa:

A *Calea Saguna* (Varjassy Lajos-utcán) elkövetett betörés tettesét egymásután tartóztatta le a rendőrség, csak a főbűnösnek, a betörés szervezőjének nem sikerült nyomára akadni. *Szerb Péter*, akét állandó rendőri felügyelet alatt állott, a betörés elkövetése előtt való napon jelentkezett a rendőrségen, hogy család ügyben Lugosra utazik. A rendőrség tudomásul vette a bejelentést. Másnap megtörtént a betörés. A nyomozás csakhamar kiderítette, hogy a betörésben *Szerb Péter* játszott a főszerepet. A letartóztatott emberek be is vallották, hogy az értelmi szerző *Szerb Péter* volt, aki szerintiük Lugosra utazott. *Halász Ferenc* azonban, akét legelőször tartóztatták le, később bevallotta, hogy *Szerb Péter* neki Bucarestiben faláknát adott az ott lakó sógora lakásán.

Az aradi rendőrség régebbi tapasztalatokból *Szerb Péter*t a leggyafurtabb gonosztevőnek ismerete és ezért különös trükk oldalból igénybe vette a nyomozásnál a saját munkáját is. Amikor az első közlemény megjelent a *Calea Saguna* (Varjassy Lajos-utcán) betöréséről, akkor már a saját tudósított arról, hogy *Szerb Péter* Bucarestbe szökött, de a nyomozás érdekében Bucaresti helyett Lugost írtak a lapok. *Gli. Samuta* rendőrkommiszár és *Panditt Péter* detektív Bucarestbe utazott és ott a rendőrkommiszár polgári ruhában felkereste *Szerb Péter* sógorát és bemutatókozott *Halász Ferenc* a már letartóztatott betörő névén. Ott kijelentették neki, hogy régen várják, foglaljon helyet, mindjárt itthon lesz *Szerb Péter*. A betörő néhány perc múlva fényleg megérkezett és a rendőrkommiszár revolverrel szögelt a mellére. A megremült ember futásnak eredt és egyenesen az ajtónál álló *Panditt Péter* detektív karjába szafadt.

A betörőt összekötözve szállították Aradra, ahová ma délelőtt érkezett meg. Kihallgatása alkalmával előre kijelentette, hogy mindent bevall, nincs értelme a tagadásnak, mert akárhány esztendőre itólik el, egy-két hét múlva úgy is megszökök. A rendőrség a legszigorubb őrizet alá vette az agyafurt betörőt, mert már régebbi példa bizonyítja, hogy *Szerb Péter* könnyen be is váltja ígéretét. Ezelőtt egy évvel fogták el betörésért és csak két napig ült az ügyészség fogházában, ahonnan sikerült neki megszököni. *Szerb Péter* a még le nem tartóztatott bűntársait is elérulta, akiknek a letartóztatására tovább folyik a nyomozás. Az ékszeresek egy részét megtalálták nála, a többi részét Bucarestiben egy kamálisba dobta, ahonnan nem sikerült előkeríteni.

Közgazdaság.

Kihívtták az aradi vágóhidat.

(Saját tudósítónktól.) Az élőállat kivitelének eltiltásával a kormány csupán a nyerskus kivitelét engedélyezte. Az aradi exportörök a leg-súlyosabb helyzetben vannak, mert rengeteg megrendelésük érkezett, a melyeket az aradi vágóhid kis vágótermeci miatt nem tudnak elintézni. Az exportörök kérvényt nyújtottak be a város vezetőséghez, amelyben a vágóhid sürgős kibővítését kérték. Az aradi városi tanács ma tárgyalta az exportörök kérését és úgy határozott, hogy a vágóhidon levő két istállót vágóteremnek rendeztet be és az élőállatok részére új istállót épített.

— Egymillió koronás bankó Magyarországon. Budapestről táviratozzák: Budapesten az 500.000 és az 1.000.000 koronás bankjegyek gyártását megkezdték.

— A rongált bankjegyeket kivonják a forgalomból. Bucarestből jelenti: A Banca Nationala a rongyos bankjegyek bevonását tervezi. Ebből a célból a bank nagyobb mennyiségű új bankjegyeket rendelt külföldön. Az

új pénz rövidesen megérkezik s akkor a ma forgalomban lévő, sokszorososan toldozott s az egészségre ártalmas bankjegyek eltűnnek a forgalomból.

— Ujból megdrágult a kamionázs. Az államvasutak által meghonosított szállítási vállalatok felhatalmazást kaptak, hogy tarifáikat ötven százalékkal felemeljék.

— Beszüntették a márka nyomását. Berlinből táviratozzák: A márka nyomását beszüntették. Ma közli a kormány az új bankjegykibocsátás elveit, azonban az új pénznem is csak provizórikusan fog a forgalomban szerepelni.

— Jugoszláviában élénk a fapiac. Belgrádbóljelenti: A jugoszláviai fapiac az utóbbi időben örvendetes javulás tapasztalható. Ez a fellendülés a megélénkült építésekkel függ össze, amit az is bizonyít, hogy különösen olyan faanyagban van kereslet, a melyeket építésekhez használnak.

— Török-Magyarból osztrák vállalatot alapítanak a törökök. A *Friedrich István* török akciójá-

nak teleplezésével kompromittált Török-Magyar Kereskedelmi R. T.-ban érdekelt törökországi tőke — mint Bécsből jelenti — osztrák bankok részvételével alapítja meg új vállalatát. A Török-Osztrák Részvénytársaságban *Lauffer Samun* kívül érdekeltséget vállal a *Kola* bankház és a bécsi nagyipar néhány exponense.

— Terjed a sziléziai bányász-sztrájk. Berlinből táviratozzák: A sziléziai bányász-sztrájk terjedőben van és már Német-Szilézia területein is fellépett.

Valutaniac.

Aradi valutaárak. (Október 16.) Francia frank 13, svájci frank 38.50, dollár 220, dinár 2.32, szokol 6.30, lira 9.50, angol font 960, magyar korona 0.0070, osztrák korona 0.0031. — Kifizetések: Budapest külföldi 80, belföldi 140, Bécs 328, Prága 6.40, Zürich 38.60, Milano 9.90, London 985, Páris 13, Newyork 215, Belgrád 260.

Temesvári valutaárak. (Október 16.) Newyork 214, dollár 219.50, London 969, angol font 970, Páris 13, francia frank 13.20, Zürich 38.25, svájci frank 38.50, Milano 9.80, lira 9.65, Belgrád külföldi 2.52, belföldi 2.45, dinár 2.40, Prága 6.34, szokol 6.20, Budapest külföldi 89, belföldi 145, magyar korona 140, Bécs 330, osztrák korona 328.

Bucaresti tőzsdezárlat. (Október 16.) Kifizetések: Páris 12.92, London 968, Newyork 21350, Milano 9.77, Zürich 38.40, Bécs 0.0030, Prága 6.35, Budapest 0.0110. — Valuták: Napoleon 790, léva 2, török lira 125, angol font 940, francia frank 12.90, svájci frank 39, lira 9.60, dracima 4, dinár 2.40, dollár 218, lengyel márka 0.00350, osztrák korona 0.0031 magyar korona 0.0075, szokol 6.25.

Zürichi nyitás. (Október 16.) Newyork 556.50, London 2526, Páris 34, Milano 25.50, Prága 16.62.50, Budapest 0.0307.50, Belgrád 6.54, Bucaresti 2.60, Varsó 0.0006, Bécs 0.0078.50.

Zürichi zárlat. (Október 16.) Newyork 557.25, London 2530, Páris 34.15, Milano 25.56, Prága 16.65, Budapest 0.030750, Belgrád 6.54, Bucaresti 2.60, Varsó 0.0006, Bécs 0.007850, Bucaresti 2.60, Varsó 0.0006, Bécs 0.007850.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Október 16.) Napoleon 69000, Belgrád 226—240, Berlin 0.0004—0.00006, Bucaresti 94—107, lei 95—108, London 88000—92400, angol font 88500—92900, Milano 885—940, lira 895—950, Newyork 19300—20400, Páris 1180—1246, francia frank 1195—1261, Prága 578—622, Varsó 0.0003—4.65, Bécs 0.002730—29.50, Zürich 3440—3660, svájci frank 2460—3680.

LEGUJABB.

Francia védelmet kérnek a német szeparatisták.

Kölnből táviratozzák: A Mathies, rajna-vidéki szeparatistavezér levelet ír Poincaréhoz, amelyben kéri,

Katasztrófális az angol munkanélküliség.

Londonból táviratozzák: Az angol munkanélküliség az utóbbi időben oly katasztrófális méreteket öltött, hogy tegnap külön minisztertanács foglalkozott azokkal a módosításokkal, amelyek segítségével enyhíteni lehetne az angol munkásnyo-

moruságon. A minisztertanács elhatározta, hogy negyven millió font költséggel ut- és hidépítési programot dolgoznak ki és ott fogják foglalkoztatni a munkanélkülieket. A minisztertanács többek között 150 új hidépítést határozta el.

Megtalálták az álomkór gyógyszerét.

(Fényes eredmények Közép-Afrikában.) Az álomkór az ugynevezett gyarmati betegségek közé tartozik és évtizedek óta egyik legnagyobb akadály a Közép-Afrika gyarmatosításának. A Kongó és a Nyassza vidékein járványszerűen pusztít ez a szörnyű kór a bennszülöttek között. A halálozási aránya igen magas. Heteken, sőt hónapokon át tartó bódultságba dönti a beteget, aki csak ritkán tér ismét magához a gyilkos álomból. A betegség kórokozóját a cece légy terjeszti. Hasonlóan mint a malárius plazmódiákat az anofelész-szúnyogok. A Cecil Rhodesok a Paul Rohrbachok imperialisztikus álmait a cece légy tette semmivé. Mert amíg az álomkór nem gyűrt, addig a fekete világrészben a fehér faj tartósan nem verhet gyökeret.

Mint most híre érkezik, két német tudós fényes eredményeket ért el a helyszínen a „Bayer 205” számú készítménnyel az álomkór ellen. Klein és Fischer tanárok már egy-két éve kísérleteztek Rio de Janeiróban, a Tanganika-fő környékén, valamint a belga Kongóban. Klein tanár a német álomkór-bizottság keletafrikai munkálatait vezette. Fischer pedig helyettese volt e megbízatásban. A napokban Johannesburgba érkezett a két tudós és igen kedvezően nyilatkozott az elért eredményekről.

— Kétszáz Rongói és negyven rhodesiai bennszülöttet, valamint egy fehér embert is kezelünk — mondotta Klein tanár — és ezek közül mindössze három halálozás volt. Ez utóbbiaknál igen előrehaladott volt a betegség, amikor a kezeléshez hozzáláttunk. — Tegnap száz beteg teljesen gyógyultnak tekinthető, mert a felépülésük óta jelentékeny idő telt el.

— A kezelés 3—5 ízben alkalmazott injekcióból állott. Az első vagy második injekció után többnyire javult a beteg közérzése. A bennszülötteknek bizalmuk van a Bayer-féle kezelésben. Az elért sikerek hatása ez.

A német tudósok kijelentették, hogy meggyőződésük szerint az álomkór gyógyíthatósága ezzel bebizonyítást nyer. Csak idő és energia kérdése, mikor sikerül végleg kizárni ezt a szörnyű be-

tegséget Afrika talajából... Ezzel Középfrikára megnyitják a gyarmatosok számára.

A magyar kölcsön.

(Teljes a megegyezés a kisantanttal.) Párisból táviratozzák: Gróf Bethlen István magyar miniszterelnök legutóbbi genfi tárgyalásai során a magyar kölcsön ügyében döntőfontosságú lépéseket tett és többek között a kisantant megbízottjaival is teljes megegyezésre jutott. A tárgyalások eredményeképpen a párisi jóvátételi bizottság ma foglalkozott döntés céljából a magyar kölcsön ügyével. A bizottság döntése még nem ismeretes.

Mozi.

* Aradi mozi-hírek. Szerdán és csütörtökön látható még az Apollóban a világhírű Lya Mara-film: Iwette, a dívathercegnő. A kis Iwette, a talált leány oltalmazóvá lesz, egy nagy gyárba szegődik, ahol a tulajdonos kedvencévé fogadja. Rablókat támadnak a gyárra s Iwette élete kockázatásával akadályozza meg a bűntettet. A hála nem maradt el: Iwette a gyáros felesége lesz s belőle dívathercegnő válik. A nagyszerű film, amelyben a világ legszebb filmszínésznője játsza a főszerepet, az eddigi előadásain is páratlan sikert aratott. — Maciste, a bátor és rettenhetetlen óriás vendégszerepel az Uránia pompás filmszálojában. Már maga ez a név is egyet jelent a sikerrel, az a film, amelynek főszerepében Macistét látjuk viszont, az feltétlenül a modern kino-művészet legelsőrangú alkotása. Így van ez a mostani képnel is, amelynek címe „Maciste és az ezüstkirály leánya” s amelyet a közönség páratlan elragadtatással fogadott. A filmjáték, amelynek másik főszereplője Macistén kívül Helena Makovszka, még szerdán és csütörtökön kerül színre az Urániában.

Cenzurat:
Dr. ROMUL MAGER

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Dongafa eladás!

Közhírré teszem, hogy folyó évi október hó 22-én d. a. 10 óra-
kor irodámban (Brasov, Buzasor 10. sz.) megtartandó nyilvános árverésen, hat (6) waggon tölgy dongafa elfog adatni.

A dongák Krizba községben az ugynevezett „Curia” udvarban tekinthetők meg.

Kikiáltási ár 200,000 Lei. Bálnapénz 10%.

Árverési feltételek irodámban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Dr. Bauszner Guido
közjegyző.

5970

Művirág-

és sirkoszu-gyár Timișoara,

József Strausser,
Kiszei-utca 4.

Keres munkásnőket, tanuló lányokat és koszorukötőnőket.

„Rador” No. 1057.

Pancotán

Főúti üzletház, melyben ital-mérés, 2 üzlethelyiség, 2 lakás, raktár, pince, jégverem, istálló stb. van

eladó.

Cím KELET hírlapirodában, Arad. 14098

Szeged

legforgalmasabb utcáján fekvő elegánsan berendezett ▲▲

cipő-üzlet raktárral és külön műhellyel eladó vagy itteniért kicserélhető.

Cím Bánát hírlapirodában, Timișoara.

Eladó

bér- és magánházak, fűszerüzletek, vendéglők elfoglalható lakással olcsón vehetők Wallinger-iroda utján, Arad, Strada Unirei 13. (Földes-patikával szemben). Eladó ingatlanok díjtalanul előjegyezhetők.

VESZEK

magas áron, ha még oly szakadt, valódi

szőnyegeket.

Szőnyeg javításokat művészi eszűköl

BING szőnyegműhelye Timișoara II. Jókai utca 3.

Régi fogakat és törött arany fogakat a legmagasabb árral vesznek	Fromet Gancz D'Moudjalled vizsgázott fogász ARAD, 14115. Bul. Reg. Ferd. 17. József főherceg-u 17.
--	--

Butorok
a legjobb kivitelben állandóan raktáron és mérsékelt árral mellett kapatok: 13779

VICTORIA-butorgyár,
ARAD, Strada Ios Calvis 42. Newman patika. (Strada Moria.)

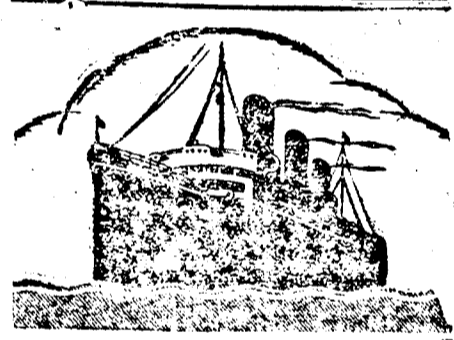
Lerakat:

Egy darab szép fejlett 1/4 éves LINCOLSHIRI TENYESZKAN beltenyészet elkerülése (-) miatt eladó: (-)

Dr. Pető Ignác
Gazdaságában, Biled.

Ugyanott kerestetik megvételre egy hasonló fajtájú kan. 5889

Magyar-német levelezésben könyvelésben teljesen jártas fiatal disponens, ki a gabona szakmában már működött és önálló munkához szokva van, felvétetik. Csakis elsőrangú erők adját be személyesen ajánlataikat: Montag Testvérek cégnél. Timișoara, Merbi-patota. 89

Hamburg-Amerika Linie
Vezérképviselő Románia részére:
Lazar H. Lazarovitz
Timișoara, I. Strada Meray 2. sz. Sürgönycim: Lazarovitz. Telefon: 16-58.

HAMBURG—NEWYORK
HAMBURG—BALTIMORE
HAMBURG—BOSTON
HAMBURG—PHILADELPHIA
HAMBURG—NORFOLK
HAMBURG—BRAZILIA
HAMBURG—LA PLATA

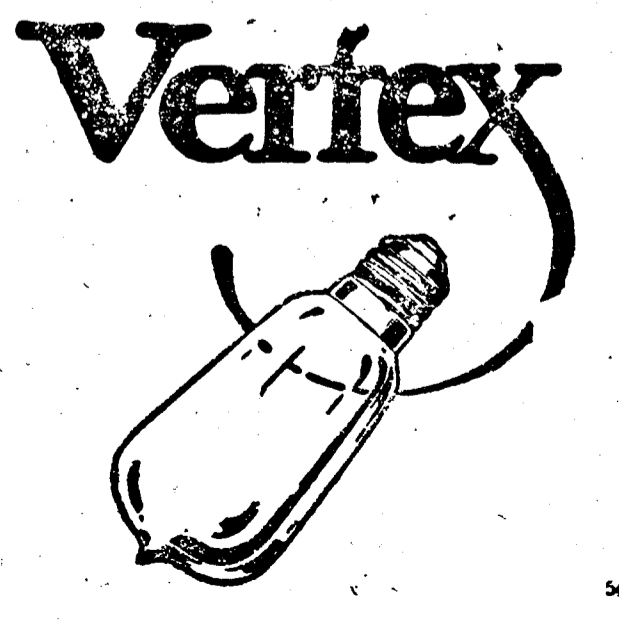
United American Lines-sel

HAMBURG—PACIFIC PARTVIDÉK
American Hawaiian Steamship Co. hajóival
HAMBURG—LEVANTE
összeköttetésben a német Levante Linie-val
HAMBURG—AFRIKA
összeköttetésben a német Ostafrika Linie. Woermann Linie A.-G. és a Hamburg-Bremer Ostafrika Linie A.-G.-val
HAMBURG—KELETÁZSIA
összeköttetésben a Norddeutscher Lloyd, Alfred Golt & Co., The Elderona Bookhall Steamship Co. Ltd.-val

HAMBURG—DÉLAMERIKAI
HAMBURG—KUBA—MEXIKO
HAMBURG—NYUGATINDIA ÉS NYUGATI PARTVIDÉK
HAMBURG—SZENTPÉTERVÁR
HAMBURG—RIGA

Szolgálat a keleti tengeren.
Szolgálat az északi tengeren.
HAMBURG—RAJNAVONAL.

UTAZÁSI IRODA:
vasúti és hálókocsijegyek, poggyászbiztosítás. Hajójegyek az összes tengeri kikötőből. Felvilágosításokat díjmentesen adnak a következő fiókjaink: Arad, Béré Bohus-patika, Bucurest, Calan Griviți 183., Czernowitz, Rucous str. 9., Segesvár, Piața Unirei 4., 5889

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
Minden szó hirdetési ára 2 lel.
Vastagabb betűvel 4 lel.
A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
A legkisebb hirdetés ára 10 szölg 20 lel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

INTELLIGENS román-francia nevelőnő keresek, ki középiskola alsó osztályába járó fiú és leányon zongoratanítást is vállalja, idősebbek előnyben. Ugyanott jól főző szakácsnő és perzsaszőnyegszövőhöz ügyes csomózó leány azonnal felvétetik. Arad, Strada Mărăsești (Kosuth-utca) 9. 5982

HAZISZOLGÁT keresek, ki virágok kezeléséhez is ért. Cim Aradi Közlöny kiadóházában. 5459

FOMOLNART keresek, esetleg azonnali belépésre. Havi fizetés 8500 Lei. Szítás malom berendezése 3 járat. Kontárak ki-műljenek meg. Cim Nagy János, Maros-Ludas. 5967

VARSANDUL-NOU (ujvarsándi) őtjártu vízi- és motor-malomba kezelő molnár-segédet azonnali belépésre keresek. Cége Sándor, Varsandul-nou (Ujvarsánd). 5968

FIATAL fűszeressegéd, ki ital szakmában is jártas, azonnal felvétetik. Csak személyes jelentkezések vétetnek figyelembe. Román nyelvtudás feltétlen szükséges. Alkalmazás esetén költséget megteritem. Fuchs, Gurahont. 5969

KERESÜNK azonnali belépésre egy szép fiatal, magányos románul is beszélő szácsnőt. Pontos címmel ellátott ajánlatokat. „Rettenetes jó” jellegre Aradi Közlöny kiadója továbbít. 5971

FIATAL bérkereskedő segéd felvétetik. Merkler Pál bérkereskedő Arad, Strada Colonel Paulian. 5976

IRODAI teendőkhöz jártas periekt német és magyar kisasszonyt keresünk azonnali belépésre. Frajii Burza vaske-reskedés Arad. 5972

HAZMESTERNEK, háziszolgának ajánl-kozik idősebb nős ember. Sav Teodor Prefectura Arad. 5978

FIATAL munkáslányok felvételnek „Periekt” vésnői intézet Arad, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 15. 13345

HÁZVEZETŐNÖT keresek, románul beszélő, gyermekszerető fiatal nőt. Cim Aradi Közlöny kiadóházában. 5980

KIFUTÓ FIU, jó fizetéssel nyomdánkban alkalmazást nyer.

Lakás.

PINCÉREK, pincérnők lakást kosztál kaphatnak. Cim Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5977

Vétel és eladás.

NE VÁSÁROLJON férfi és női téli ruha, kabát, kosztün kelméket, míg meg nem tekintette Vándor kirakatait Arad, Str. Metianu (Forray-utca). Meggyőződhet olcsó árrairól. 5809

VÁSZON-ERNYŐ üzletbejárót főlé, bass nádt, de jókarban, hozzá való teljes vas-felszereléssel eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5000

NŐI ÉS FÉRFI fehérműt. asztal és ágyneműt, antik butorokat, porcellánokat, szőnyegeket, függönyöket, ezüst tárgyakat, stb. bizományba veszek. Arad, Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

SZÖRME kabátok, komplett háló és ebédlő berendezés, különböző butorok, utazó táskák, brilliáns gyűrű, kézimunkák, ágyszerítők, store, garderoob szekrény, fehérműt, tükör, kép, férfi, nő és női télikabátok, dísztárgyak, 3 m. iekete costüm szövet, stb. eladó. Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 10000

FEHÉR-Szekeres, Fizika és Mikló-Kaiblinger német nyelvkönyv V. rész gimnazium VII. osztály részére megvételre keresetik. Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobbra. 1000

KEZIMANGORLO megvételre keresetik Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13346

NÉGY darab 7 hónapos faj angol malac eladó. Arad, Strada Ureche (Kismolnár-utca) 7. 5981

KÉT új fehér vasárv eladó. Cim Kele hírlapirodában Arad. 14038

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad Str. Grigorie Alerandrescu (Bercsényi-utca) 39. sz. 13631

Megnyilt Jancovici György legolcsóbb női- és férfi- divat és rövidáru-üzlete. Arad, Str. Eminescu 4. (Deák Ferenc-utca). 5979

Perfect német és román gépirónó,
ki stenografál is, magas fizetéssel felvétetik.
„Ferrocarbon”
szénkereskedelmi társaság, Timișoara, agrár-palota.

ANGOL SZÖVETEK

kiváló minőségek és könnyebb minőségek rendkívül leszállított árban. — Az őszi és téli idényre egy nagy szállítmány érkezett meg

LONDONBÓL COVERCOAT, DOUBLE, FACE, KABATOK

és másféle ruhaszövetek: fekete, tengerkék és fantaisie színben, legfinomabb minőségben új mintákkal és a legmodernebb kivitelben.

Különösen felhívjuk a kiválóbb árakedvelők figyelmét kereskedelmileg bejegyzett, szabadalmazott

„FINTEX”

cégjegyünkre, mely a szövet szélére (bordüre) van rávarva, mely ez ideig felülmulhatatlan eleganciája, tartóssága és finomsága s a melynek egyetlen és egyedüli tulajdonosai vagyunk az egész világon

PENDLE & RIVETT LTD. LONDON.

Fiókok: Páris, Milano, Madrid, Cairo, Maroco, Capstadt, Melburn, Peking, Rio de Yaneiro.
Romániában egyetlen képviselő

HENRY ROBERT KENT
Nagy-Britannia alattvalója.

Központ: **București, Str. Academiei 45. sz.**
Fiók: **GALATI Str. Domneasca 13. sz.**

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Elz-palota.) 11895

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcellán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat Vidékt meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon Arad, Ortutay-palota. 13573

EBÉDLŐ szmirnaszőnyeg, súlyesztő varrógép eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13938

Ingtalan.

CALEA RADNEI nagytelek házhelyekre fel lett parcellázva, telkenként olcsón eladó. Ugyanott fátelnek, gyárnak alkalmas 830 négyzetöles utcai telek épületekkel. — Fűtőren kétemeletes sarokház üzlettel. 2—3—8 szobás magánházak beivárosban, építésre alkalmas telkek eladók. Díjtalan felvilágosítással szolgál Gábor építész gázgyárral szemben, vagy délutánonként 5—7-ig Cornul Vánatorului (Vadászkürt-kávéházban.) 5843

BELVÁROSBAN kétlakásos ház, nagy telekkel 300.000 leiert eladó. Háromszoba, fürdőszoba átvehető. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13939

LIPOVÁN cirka két holdas gyümölcsös és kaszáló bérbeadandó, vagy azonnal örök áron eladó. Bővebb felvilágosítás Orosz péknél Arad, Calea Șaguna 106—108. nyerhető. 13345

Üzletek.

HAROM szobából álló modern irodahelyiség a város központjában november hó 1-én kiadó. Cim Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 800

HELVISÉG iparvállalatnak, vagy raktárnak kiadó, esetleg irodahelyiséggel. Megkereséseket „Erzsébetvárosban” jellegre Bánát hírlapirodában Timișoara (Temesvár.) 86

Oktatás.

PERFEKT francia és angol órát adó nő, vagy férfit keresek. Cim Aradi Közlöny kiadóházában. 400

Különféle.

SZÜCSY KERTÉSZETE elfogad parkirozást, valamint sirkoszorúk készítését legutányosabban Arad, Strada Capitan Ignat (Kapá-utca) 12—28. 5975

ELVESZETT folyó hó 15-én orosz agárkutya. Becsületes megtaláló illő jutalomban részesül Arad, Str. Cosbuc 5. (Wes-selényi-utca 52.) Beldes u kapitány. 5974

CSOMAGOLO leányokat és egy kiutató fiút felvesszünk. Négykerékű kis bolti kocsi keresünk megvételre. „Gracia” laboratorium Arad, Piața General Bernat (Hal-tér) 18. 5973

AZ ARADI rendőrprefektura által 1923. évi június hónap Bíró Péter aradi lakos névre kiállított 280528. számú utlevele elveszett, annak érvényességét megszüntnek nyilvánítom. Bíró Péter aradi lakos. 14039

Jómeneteli

fatelep kétszobás lakással eladó.
Cim: Wallinger hirdetőjében.

Kifutó fiu

Jó fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóhivatalban.

Cipő ujdonságok az őszi szezonra megérkeztek Apponyi Testvéreknel, Arad.